

SVENSKA RIDSPORT
FÖRBUNDET

Foto: Susanne Walström

Hästhållning med kvalitet

Checklista för egentillsyn.

Innehåll

Ridsport med kvalitet	3
Myndighetskrav, ansvarsfrågor och försäkringar	5
Djurskydd	5
Föreskrifter för stallinredning	5
Takhöjd	5
Boxväggar och spiltskiljeväggar	5
Smittskydd – hygien	6
Registrera hästar och hästanläggningar	7
Anmäl din foderanläggning	7
Hästpass	7
Ansvarsfrågor	8
Försäkringar	8
Systematiskt arbetsmiljöarbete, SAM	9
Verktyg för systematiskt arbetsmiljö- och brandskyddsarbete	9
Incidentrapportering	9
Checklistor för egentillsyn	10
① Anläggning och anläggningsskötsel	11
Stallet	11
Brandskydd	13
Gödselhantering	15
Ridhus, utomhusbanor och ridvägar	16
② Hästhållning	17
Stallrutiner och hästhantering	17
Foder och utfodringsrutiner	19
Daglig utevistelse	21
Förebyggande hälsovård och sjukvård	22
Betesgång	24
③ Olyckor och tillbud	25
Hästrelaterade personskador	25

”Hästhållning med kvalitet – Checklistor för egentillsyn för ridskolor” är framtagen av Svenska Ridsportförbundet i samarbete med Hästnäringens Nationella Stiftelse.

Ridsport med kvalité

Vi arbetar för en ridsport med högt ställda krav på hästhållning och säkerhet för både hästar och människor. Kunskap, beprövad erfarenhet och färsk forskning är grundläggande i alla våra verksamheter.

Det här är en checklista för egentillsyn för ridsportföreningar som kan användas för kvalitetsutveckling och av ridskolor som förberedelse för kvalitetsmärkning. Vad fungerar bra och vad kan vi göra bättre? Se checklistan som ett sätt att upptäcka behov av förändringar när det gäller:

- ✓ anläggning- och anläggningsskötsel
- ✓ hästhållning/hästvelfärd
- ✓ hästägarkommunikation
- ✓ minska olyckor och tillbud

Lycka till!

Vi hjälper gärna till!

Svenska Ridsportförbundet ansvarar för att säkerställa säkerhets- och djurskyddsarbetet inom svensk ridsport. Arbetet sker i första hand genom besök, rådgivning, utbildning och opinionsbildning.

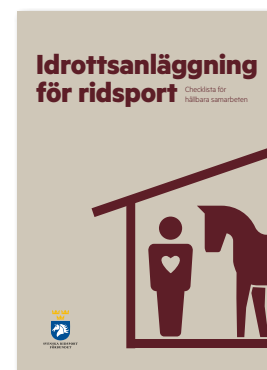
Inom förbundet finns drygt 800 föreningar, 19 distrikt och ett centralt kansli. Har du frågor och funderingar är du varmt välkommen att kontakta oss. Du hittar kontaktuppgifter på ridsport.se

Läs mer

om Svenska Ridsportförbundets system för kvalitetssäkring av ridskolor på ridsport.se.

Lästips på ridsport.se

➔ [Checklista för hållbara samarbeten.](#)

➔ ["Hästanläggningar en guide" har Svenska Ridsportförbundet samlat fakta, forskning och goda råd för alla som ska bygga eller renovera funktionella hästanläggningar för hästar och människor.](#)

➔ ["Ridunderlag en guide" samlar fakta, forskning och goda råd om ridbaneunderlag och ridbaneunderhåll.](#)

Din kunskap bidrar
till både säkerhet och
hästvälfärd.

Bra rutiner och kunskap
om hästars behov och
beteende är grunden
i en säker ridsport på
hästarnas villkor.

Myndighetskrav, ansvarsfrågor och försäkringar

Djurskydd

Det krävs tillstånd för att yrkesmässigt, eller i större omfattning hålla, föda upp, upplåta eller sälja hästar, eller använda hästar i ridskoleverksamhet. Tillståndet söks hos länsstyrelsen som ansvarar för att den direkta kontrollen av att djurskyddsbestämmelserna följs. Länsstyrelsen gör kontrollen på plats.

Föreskrifter för stallinredning

Svenska Ridsportförbundet rekommenderar boxmått som är cirka tio procent större än Jordbruksverkets djurskyddsföreskrifter anger. Måtten på boxar och ligghallar ska anpassas till hästens storlek. Riktlinjer för stallinredning finns samlade på Jordbruksverkets hemsida (se länk här intill).

Takhöjd

Tillräcklig takhöjd är viktigt av framförallt två skäl, dels ska hästen kunna stå i normal ställning och inte slå i taket om den reagerar snabbt och kastar upp huvudet, dels är takhöjden viktig för att ventilationen ska fungera på ett bra sätt.

Boxväggar och spiltskiljeväggar

Boxväggar, boxdörrar och skiljeväggar mellan spiltor ska vara utformade så att skaderisken minskas och hästarna inte kan fastna. Boxväggar ska vara stabila och tåla att hästar sparkar, rullar och kliar sig mot dem. Finns galler i boxen eller spiltan är det viktigt att dessa är hållfasta och konstruerade så att hästen inte kan fastna.

Mer fakta

→ på [Jordbruksverkets hemsida under Djur](#).

→ på [Svenska Ridsportförbundets hemsida ridsport.se](#).

→ i [Jordbruksverkets lathund för rekommenderade storlekar på boxar och ligghallar](#).

Läs mer

I [Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om hästhållning \(L 101\)](#) finns rekommenderade mått för stallinredning.

Smittskydd – hygien

Alla hästanläggningar

Att hålla en god hygien och ha kunskap om hur smitta kan spridas är grundläggande för att motverka smitta mellan djur och mellan djur och människor. Det är därför viktigt att alla som arbetar med hästar, eller besöker anläggningar där det finns hästar, bidrar till att förebygga smittspridning. Det gäller både mellan hästar och mellan hästar och människor (så kallade zoonoser). Smittskydd handlar både om rutiner och hur anläggningen är planerad. Det bör finnas avskilt karantänstall för nyanlända hästar och möjlighet att särskilja sjuka hästar (sjukboxar).

För alla hästanläggningar är det ett krav att det ska finnas möjlighet att hålla en god handhygien. Det är viktigt för både personal och besökare, inklusive veterinärer och hovslagare med flera. Den som håller hästar ska se till att det i nära anslutning till hästarna finns tillgång till:

- ✓ handtvätt med varmt och kallt vatten
- ✓ flytande tvål och handdesinfektion
- ✓ samt helst torkmöjligheter av engångstyp

Ridskolor – besöksverksamhet

Ridskolor räknas som anläggningar med besöksverksamhet och ska därför ha tydliga regler för att besökare ska veta hur de kan minska risken för smitta (9-12 §§ K112). Besöksreglerna ska vara anpassade till verksamheten och till den kategori av besökare som verksamheten riktar sig mot. Det är den som är ansvarig för verksamheten som ska se till att det finns besöksregler, att personalen känner till dessa och att samtliga besökare informeras om dem. Alla besöksverksamheter ska dessutom anmälas till länsstyrelsen (som är kontrollmyndighet) i det län där verksamheten är belägen.

Läs mer

- ➔ [om smittskydd i Hästanläggningar – en guide.](#)
- ➔ [Fakta och filmer om smittskydd och vad du gör om smitta uppstår.](#)
- ➔ [om hygien på Jordbruksverkets hemsida.](#)
- ➔ [om bestämmelser för besöksverksamhet på Jordbruksverkets hemsida.](#)
- ➔ [på Hästsverige.](#)

Läs mer

➔ [om foderanläggningar på Jordbruksverkets hemsida.](#)

➔ [om AHL, Animal Health Law.](#)

➔ [om hästpass och registrering av hästar hos Jordbruksverket.](#)

➔ [och på Svenska Häst-avelsförbundet.](#)

Registrera hästar och hästanläggningar

AHL, Animal Health Law eller Djurhälsolagen, är ett samlingsnamn för den nya djurhälsoförordningen som gäller från 2021. Syftet med AHL är att kunna stoppa och/eller spåra smittsamma sjukdomar bland häst och övriga djurslag. Med AHL följer att hästar och de anläggningar där hästar finns ska registreras hos Jordbruksverket. Registreringen gäller alla anläggningar. Stora som små. Läs mer vad som gäller hos Jordbruksverket.

Anmäl din foderanläggning

Den som producerar eller hanterar foder till livsmedelsproducerande djur (inklusive hästar) är foderföretagare och ska anmäla sin anläggning till Jordbruksverkets foderanläggningsregister. Detta för att kunna spåra och hindra smittspridning.

Anmälan kan göras via Jordbruksverkets e-tjänst eller via blankett. Om stallet gemensamt köper in minst ett foder, till exempel grovfoder, till alla hästar ska den som ansvarar för stallet (äger eller hyr stallet från ägaren) anmäla anläggningen. Alla hyresgäster ansvarar sedan för att reglerna efterlevs. Bete räknas som ett foder.

Hästpass

Alla hästar inom EU ska vara id-märkta och ha ett hästpass. Passet finns för att säkerställa hästens identitet och ska alltid följa hästen, till exempel vid uppstallning, transport, veterinärundersökning, tävling och betäckning. Alla hästhållare, inte bara hästägarna, är skyldiga att se till att de hästar som står uppstallade på anläggningen har hästpass.

Ett hästpass innehåller bland annat hästens id-nummer, märkning, vaccinationer samt vissa behandlingar. I passet finns också ett konturdiagram som beskriver hästens färg, tecken, virvlar och andra kännetecken.

Ansvarsfrågor

Arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöförordningen gäller allt arbete som anställda och praktikanter utför för arbetsgivares räkning. Lagen uttrycker att arbetsmiljön ska vara sund och säker. Om det finns risk för ohälsa eller olycksfall ska åtgärder sättas in för att ta bort riskerna. Arbetsgivare och arbetstagare ska samverka. Arbetsgivaren har ansvaret för att arbetsmiljön uppfyller gällande krav och att personalen informeras om eventuella risker. Men den anställde har också skyldighet att följa säkerhetsregler, rapportera brister och föreslå åtgärder.

Hästhållaren har ansvaret för hästens välfärd. Som hästägare och hästhållare är det viktigt att känna till vilka ansvar man har. Skadeståndslagen stadgar att *”var och en som uppsåtligen eller av vårdslöshet vållar person- eller sakskada ska ersätta skadan, såvitt inte annat följer av denna lag”*. Om annans mark skadas genom vårdslös ridning eller körning kan skadeståndsansvar bli aktuellt.

Arbetsgivaren är ansvarig (så kallat principalansvar) om en anställd orsakar skada genom fel- eller försummelse i tjänsten. Det innebär att arbetsgivaren i första hand blir ersättningskyldig. Detta gäller också andra som till exempel ungdomar som hjälper till i stallet utan att det finns ett anställningsförhållande.

Enligt produktsäkerhetslagen ska tjänster som till exempel inackordering av häst vara säkra. Med säker menas att den inte medför någon risk eller bara en liten risk för människors hälsa och säkerhet. För att avgöra om risken med tjänsten ska anses som godtagbar tas hänsyn till:

- ✓ hur tjänsten utförs
- ✓ den säkerhetsinformation som företaget lämnar
- ✓ om särskilda grupper som till exempel barn utsätts för risken
- ✓ vad som är god sed i branschen
- ✓ den skyddsnivå som konsumenten rimligen kan förvänta sig

Obetald stallhyra kan leda till konflikt mellan stallvärd och hästägare. Retentionsrätt kallas den rättighet stallvärden har att vägra lämna ut en häst så länge ägaren är skyldig stallhyran. Ett villkor är att hästen tagits emot inom ramen för näringsidkares yrkesmässiga verksamhet.

Försäkringar

Som inackorderingsföretag bör du ha ett genomtänkt försäkringskydd. Exempel på försäkringar är:

- ✓ **Egendomsförsäkring** – ersätter byggnader, markanläggningar, inventarier, maskiner, produkter, ritningar.
- ✓ **Driftsavbrottsförsäkring** – ersätter täckningsbidragsförlust som uppkommer genom en egendomsskada.
- ✓ **Ansvarsförsäkring** – skyddar dig i din verksamhet om du får skadeståndskrav vid person- eller sakskador från utomstående.
- ✓ **Rättsskyddsförsäkring** – ersätter advokat-, rättegångs- och ombudskostnader vid tviste- och skattemål med upp till fem basbelopp.
- ✓ **Olycksfallsförsäkring för medhjälpare** – gäller för tillfälligt anlitad arbetskraft, även utländsk, i arbetet och under den tid medhjälparen är anlitad på gården eller i företaget.

Tänk på!

➔ att tydliga avtal alltid är en bra grund när det gäller ansvarsfrågor.

Läs mer

➔ [Produktsäkerhetslagen, Vägledning till säkrare häst- och ridverksamhet.](#)

Systematiskt arbetsmiljöarbete, SAM

För att arbetsmiljön ska vara sund och säker måste det finnas ett systematiskt och dokumenterat arbetsmiljöarbete på alla arbetsplatser. Arbetsmarknadsverket har föreskrifter som innehåller ett antal aktiviteter och förutsättningar för att du ska kunna bedriva och genomföra arbetsmiljöarbetet på bästa sätt. Läs via länken här intill.

Verktyg för systematiskt arbetsmiljö- och brandskyddsarbete

Svenska Ridsportförbundet har tagit fram verktyg i systemet REQS för hjälp till självhjälp för Systematiskt arbetsmiljöarbete och Systematiskt brandskyddsarbete. En mycket viktig del i säkerhetsarbetet är att kontrollera brandskyddet vid en ridanläggning. Det finns regelverk och lagar för hur det ska gå till.

Alla föreningar i förbundet kan ta del av verktygen, oavsett om man driver ridskola eller inte.

Incidentrapportering

Svenska Ridsportförbundet vill på olika sätt minska antalet olyckor inom ridsporten. Nu finns ett gemensamt verktyg för incidentrapportering. Genom att registrera alla tillbud och alla olyckor kan vi tillsammans samla kunskap om var, när, hur och varför händelser sker, och utifrån detta vidta åtgärder för ökad säkerhet.

Läs mer

- ➔ [Arbetsmiljö – information om SAM.](#)
- ➔ [Olyckor – incidentrapportering, Anläggning/SBA.](#)

Checklistor för egentillsyn

Den här checklistan är ett hjälpmedel för identifiera förbättringsbehov på anläggningen, men den kan också underlätta vid myndighetskontakter.

Checklistan bygger på tre huvudrubriker:

- 1 anläggning och anläggningsskötsel
- 2 hästhållning
- 3 olyckor och tillbud

För att ytterligare utveckla ert säkerhetsarbete, använd [incidentrapportering](#) och verktyg för [systematiskt arbetsmiljöarbete](#).

Frågorna är konstruerade så att ett NEJ betyder att du bör överväga någon form av åtgärd eller förklaring.

Du hittar en ruta för egna anteckningar efter varje frågeavsnitt. Det är bra att vara tydlig med vem som ansvarar för åtgärden, när den ska vara klar samt hur den ska följas upp. Kolla att förändringarna får önskad effekt och fungerar i praktiken.

1

Anläggning och anläggningskötsel

CHECKLISTA 1A – Stallet

Stallet är hästarnas hem och behöver ha en utformning som tillgodoser deras behov och krav. Det ska också fungera bra som daglig arbetsplats för personal.

Kan du besvara följande frågor med JA?

JA NEJ

Uppfyller stallet föreskrifterna för hästhållning?

- ➔ Spiltor
- ➔ Boxar
- ➔ Ligghallar
- ➔ Takhöjd
- ➔ Skiljeväggar
- ➔ Fria öppningar i galler
- ➔ Dörrar
- ➔ Stallgång

Råder en allmänt god ordning i stallet som bidrar till god säkerhet?

Är hästarna placerade så att de trivs med sin granne?

Upplevs luften i stallet som frisk vid olika tid på dygnet, olika väderlek och vid samtliga årstider?

Finns tecken på mögel fuktskador på väggar tak i stall etc.?

Är väggar, tak och fönster inne i stallet normalt torra, det vill säga fria från kondens?

Är stallet väl upplyst genom dagsljus eller annan belysning?

Finns säkerhetsbelysning vid eventuellt strömavbrott?

Är ytterdörrar och fönster lätta att öppna och hålla öppna?

Finns spolspilta/tvättutrymme för häst?

Är avloppen tillräckligt dimensionerade?

Finns en lugn och väl upplyst skötselplats för skoning, hästsjukvård med mera?

Sker foderhanteringen så att damm och buller kan undvikas i stallet?

Finns tillräckligt stort foderutrymme som medger god ordning samt hygienisk och praktisk hantering av fodret?

Finns rutiner för städning av foderutrymmen?

Är ljudnivån i stallet anpassad så att hästarna inte blir störda?

Läs mer

➔ [om luftmiljö och ventilation i Hästaneläggningar – en guide.](#)

Tips!

➔ Vid strömavbrott ska säkerhetsbelysning slå på med minst 5% av det ursprungliga antalet lux. Dock minst 15 lux och minst 20 minuters hållbarhet.

➔ Kontrollera att till- och frånluften är tillräcklig, att boxväggarna inte är för tätta, att hästarna sköts om så att de inte avger mycket fukt efter arbete eller utestvistelse, samt att rengöringen av bäddarna är bra.

➔ Avskild spolspilta är att föredra på grund av risk för fukt och kondens, men det är också beroende av användningens omfattning och på ventilationen.

1

Anläggning och anläggningsskötsel

JA NEJ

Är stallgolvet halkfritt?

Finns möjlighet att hänga upp munderingar, redskap och skötselutrustning så att stallgången hålls fri?

Finns uppbindningsanordning i boxarna i mankhöjd?

Finns galler eller annat skydd för fönster som är åtkomliga för hästar?

Är el, lysknappar och vattenrör placerade så att hästen inte kommer åt att bita?

Är boxdörrarna öppningsbara inifrån?

Är boxdörrarna konstruerade så att hästen inte kan öppna?

Är boxar med boxgaller säkra för hästarna?

Binds hästar i spilta upp med löpande grimskäft, kloss och hake?

Om inredning går sönder repareras den då omedelbart?

Skyddas stallinredningen från skador orsakade av hästar som till exempel biter eller sparkar i väggen?

Förvaras munderingar på ett stöldsäkert sätt?

Finns utrymme för munderingsvård?

Finns extra förvaringsutrymme för säsongsutrustning som exempelvis täcken?

Finns särskilt tvätt- och torkutrymme för schabrak, täcken med mera?

Finns kylt och låsbart förvaringsutrymme för mediciner?

Finns tillgång till omklädningsrum, toalett och fikarum?

Finns separat rum avsett för personal?

Finns möjligheter till handhygien i stallet?

Tips!

👉 Otäcka mun- och käk-skador har inträffat när hästar stått och plockat med fast monterade täckeshängare på boxdörren och fastnat när grinden ej är stängd.

Att göra:

1

Anläggning och anläggningsskötsel

CHECKLISTA 1B – Brandskydd

Lagen om skydd mot olyckor innebär att ett systematiskt brandskyddsarbete (SBA) ska finnas. Hos den privata ridskolan bär ridskolans chef/ägare detta ansvar. Där ridklubben förvaltar byggnaderna och driver ridskola är styrelsen ytterst ansvarig. Systematiskt brandskydd betyder att brandskyddet måste följas upp regelbundet, att rätt utrustning finns tillgänglig och att det finns klara rutiner för vad som ska göras om det börjar brinna. Det är ägarna till de olika verksamheterna som ansvarar för att genomföra interna brandskyddskontroller själva, samt utbilda och informera sin personal. Det är viktigt att personalen medverkar i utvecklingen av verksamhetsanpassade brandskydds- och räddningsrutiner.

Ska hästarnas liv kunna räddas vid en eventuell brand måste den upptäckas tidigt och utrymningen ske snabbt och säkert. Hästars beteende att söka trygghet i stallet kan försvåra utrymning.

Hästens lungfunktion är dessutom mycket känslig för rökgaser vilket gör att hästar snabbt dör av rökförgiftning.

Gå igenom och förankra hos alla berörda hur en blixtsnabb utrymning måste gå till. Tänk också på att det krävs en ständig uppmärksamhet på brandrisker.

Kan du besvara följande frågor med JA?

JA NEJ

Bedrivs ett systematiskt brandskyddsarbete?

Finns rutiner – rädda, varna, larma, släcka – som upprättats i samråd med brandexpertis?

Har ni gått igenom brandskydd och räddningsrutiner med personal och hästägare?

Finns information anslagen?

Har ni övat utrymning?

Finns rutiner för kontroll av brandredskap?

Är belysning och elinstallationer godkända ur elsäkerhetssynpunkt för stall och fuktiga utrymmen?

Finns underhållsrutiner och reservmaterial för omedelbara reparationer av elektriska installationer som exempelvis lysrör, glimtändare, skyddshöljen?

Känner du till riktlinjer för hästskoning/heta arbeten?

Har anläggningen brandmyndighetens godk och rutiner för övernattnig? (tillfälliga övernattningar ska meddelas)?

Säkerhetsbelysning vid elavbrott?

Att göra:

Tips!

➔ Det finns brandskydds-företag som erbjuder utbildning och som går igenom brandskyddet på plats.

Läs mer

➔ [Svenska Ridsportförbundet har tagit fram verktyg för systematiskt brandskyddsarbete som alla medlemsföreningar kan använda.](#)

Tips!

➔ Gör en utrymningsplan utifrån det egna stallets förutsättningar vad gäller antal och typ av hästar, hingstar, anläggningens möjligheter och begränsningar, trafikrisker med mera.

➔ Kan hästarna drivas ut och stängas in? Är det lämpligast att ha grimmor och kopplade grimskaft på varje box?

➔ Eller att ha grimmor och grimskaft samlade på ett ställe? Öva utrymning.

Läs mer

➔ [om heta arbeten där skoningen ingår. Det krävs tillstånd för att till exempel varmsko i ett stall och det finns riktlinjer hur det ska göras så säkert som möjligt.](#)

Informationstavla

Vid brand larma 112!

Stallets/gårdens namn:

Koordinator/brytpunkt:

Närmaste telefon:

Närmaste brandpost:

Plats för handeldsläckare, kniv och yxa:

Antal hästar i stallet:

Antal hingstar och plats:

Telefon personal:

Elskåpets placering:

Evakueringshagar är belägna:

Kom ihåg!

att kontakta räddningstjänsten i din kommun. Diskutera hur man ska rädda djur och människor i händelse av brand. Lämna informationen till räddningstjänsten och sätt upp väl synligt i stallet.

1

Anläggning och anläggningsskötsel

CHECKLISTA 1C – Gödselhantering

All gödselhantering måste ske så att natur och människor inte kommer till skada. Ta kontakt med din kommun (Miljö och Hälsa) om du är osäker på vilka regler som gäller.

Kan du besvara följande frågor med JA?

JA NEJ

Är gödselhanteringen löst enligt gällande regelverk och på något av nedanstående godkända sätt?

- ➔ Genom korrekt gödsellagringskapacitet per häst?
- ➔ Genom container?
- ➔ På annat godkänt sätt?

Hålls gödselhögen i ett sådant skick att besvärande lukt eller att förekomsten av stora mängder insekter motverkas?

Hur hindras läckage från gödsel till naturen?

Att göra:

Läs mer

- ➔ [Aktuell lagstifning miljöbalken \(SFS\).](#)
- ➔ [Jordbruksverkets folder: Hästgödsel.](#)
- ➔ [Hästsverige \(Sveriges Lantbruksuniversitet\): Korrekt gödsellagringskapacitet per häst.](#)
- ➔ [Greppa näringen: Stallgödselportalen.](#)

Tänk på!

- ➔ att minimikraven på lagringskapacitet varierar över landet.

1

Anläggning och anläggningsskötsel

CHECKLISTA 1D – Ridhus, utomhusbanor och ridvägar

Tänk på att du alltid måste nyttja allemansrätten i samförstånd med markägare, boende och övrigt friluftsliv. Bra kommunikation med respekt för olika perspektiv och utgångspunkter är alltid viktigt.

Kan du besvara följande frågor med JA?

JA NEJ

Finns tillgång till ridhus?

→ Fyller storleken era behov?

→ Är det isolerat mot regn, kyla och buller?

Finns tillgång till utomhusbanor?

→ Fyller storleken era behov?

→ Är staketerna säkra?

Finns ändamålsenlig utrustning för underhåll av underlag som traktor, manegeharv, vatten-, salt- och sandspridare?

Sköts ban- och ridhusunderlagen rutinmässigt?

Hålls underlaget dammfritt genom saltning och bevattning?

→ Vilket underlag finns på anläggningen?

Byts ytlagret i ridhuset vid behov?

Finns tillgång till anlagda ridvägar?

Finns överenskommelse och avtal med markägare i närområdet om var ni får rida?

Finns information till ryttare om var det är tillåtet och lämpligt att rida?

Finns besöksparkering?

Finns tillgång till uppställningsplats för hästtransporter?

Att göra:

→ ["Ridunderlag en guide"](#)

Tips!

→ Plocka gödsel från ridbanan så håller underlaget längre.

Läs mer

Information om hästen och allemansrätten:

→ [Svenska Ridsportförbundet](#)

→ [Naturvårdsverket](#)

2

Hästhållning

CHECKLISTA 2A – Stallrutiner och hästhantering

Hästen är ett vanedjur som trivs bäst av regelbundna dagliga rutiner när det gäller utfodring, havgvistelse, arbete och vila. Regelbundna tider, anpassade efter hästens behov ger trygghet och harmoni.

Bra rutiner och system är ofta nyckeln till en väl fungerande verksamhet. Rutiner ökar den personliga färdigheten och utrymmet för fel och misstag minskar. Det är först när olika färdigheter "sitter i ryggmärgen" som förmågan att uppmärksamma, förutse och tolka hästens beteende och reaktioner ökar.

Säker hästhantering är mycket en fråga om arbets- och förhållningssätt. Det är viktigt att alla på anläggningen följer de säkra rutiner och föreskrifter som finns och förstår innebörden av dem.

Läs mer

➔ [Hästvälfärd](#) handlar om hästens fysiska och mentala hälsa. Läs mer på [Hästkunskapssajten på ridsport.se](#)

Kan du besvara följande frågor med JA?

JA NEJ

Finns och respekteras stallregler och rutiner?

Finns lämpliga uppbindningsanordningar med avpassad längd för hästköttsel och iordningställande före och efter arbete?

Binds hästarna vid tillfälliga uppbindningar upp med grimskäft i rätt längd och med säkerhetsknut?

Sitter skötare på huk eller böjer sig för att sköta hästens ben? Detta för att kunna flytta sig snabbt vid behov.

Står skötaren vid kötsel av hästens bakdel på sidan och nära hästen?

Tas täcken av med början bakifrån, med att lossa bensnören om sådana finns, därefter bukjord och sist bogspännet?

Läggs täcken på med början framifrån så att täcket först dras bakåt i rätt läge, därefter fästs bogspännet, bukjordarna och eventuella bensnören?

När hästen släpps i boxen, förs hela hästen in i boxen och vänds mot boxdörren innan den släpps?

Är bädden så att hästen kan lägga och resa sig utan att halka, samt ligga utan att kroppen kommer i direkt kontakt med golvet?

Kan hästen kissa utan att det stänker på benen och så att ströet suger upp urinen?

Finns regler om katter och hundar i stallet och på anläggningen i övrigt?

Finns regler beträffande barnvagnar?

Förs hästarna korrekt det vill säga under kontroll med föraren vid hästens bog?

➔ [Våra säkerhetsanvisningar](#) *Säker med häst* samlar tips för att hästar och människor ska bli säkrare tillsammans.

2

Hästhållning

JA NEJ

.....
Förs häst i gramma alltid med kopplat grimskafv?
.....

.....
Förs hästar som leds i grupp efter varandra alltid med säkerhets-
avstånd = minst tre meter?
.....

.....
Om hästar samtidigt förs in i hagen vänds de mot staketet och släpps
samtidigt med förarens hand som kontroll över nosryggen?
.....

.....
Finns en rutin där ensamryttare meddelar väg och beräknad
ankomsttid innan de rider ut?
.....

.....
Används reflexer och/eller belysning vid ridning eller körning i mörker?
.....

Tänk på!

➔ att alltid ta med mobilen i fickan när du rider ut.

Att göra:

CHECKLISTA 2B – Foder och utfodringsrutiner

Ett näringsmässigt och hygieniskt grovfoder av bra kvalitet är grundläggande för att lyckas hålla hästar friska och för att hästarna ska vara friska och kunna prestera. Det är också viktigt för en god foderekonomi.

Möjligt och dammig foder utsätter hästen för livsfara. Fodrets hygieniska kvalitet påverkas främst av de förhållanden som råder under skörd, torkning och lagring. Näringsinnehållet på det producerade grovfodret varierar bland annat med vilka växter som ingår, odlingsplats, gödsling, tid för skörd och år. Bästa sättet att försäkra sig om hygienisk kvalitet och näringsinnehåll är att analysera fodret.

Planera foderbyten så att du kan blanda gammalt och nytt foder.

Hästen är – som tidigare bytesdjur – anpassad för att dricka snabbt och mycket på en gång. På så sätt minskade den tid den behövde uppehålla sig vid vattenhålet och riskera att bli till byte för rovdjur. Hästen dricker 5-15 liter per 100 kg kroppsvikt och dag. Digivande ston dricker ännu mer. Volymen varierar med kroppsstorlek, ras, arbetsintensitet och klimat. Hästen suger i sig vattnet och kan dricka upp till tolv liter per minut.

Kan du besvara följande frågor med JA?

JA NEJ

Är hästarna generellt välmående i normalhull och med blank hårrem?

Görs individuella och balanserade foderstater?

Finns inköpsrutiner med kvalitetskontroll?

Görs hygienisk och näringsmässig analys av grovfoder och kraftfoder innan fodret används?

Har hästar med lång utvistelse tillgång till grovfoder?

Utfodras hästarna så att de har jämn tillgång till foder hela dygnet?

Finns skriftliga utfodringsrutiner?

Finns rutiner för foderbyten för att undvika tarmrubbingar?

Kan kraft- och stråfoder utfodras så att hästen kan äta ostört i lugn och ro?

Utfodras alla hästar vid samma tillfälle?

Kan utfodring ske på ett säkert sätt?

Har hästarna fri tillgång till vatten hela dygnet?

Är vattenflödet i automatiska vattenkoppar så att hästen kan dricka utan täta uppehåll?

Om hästen vattnas i hink, hålls hinken ren och fylls den vid behov med rent vatten?

Läs mer

➔ [om hästar, foder med mera på Hästkunskapsajten.](#)

➔ [om foder hos HästSverige.](#)

➔ [om utfodring, hygienråd på Sveriges Veterinärmedicinska Anstalt \(SVA\).](#)

Tips!

➔ Enkel tumregel för hästens dagliga fodergiva av både grovfoder och kraftfoder är att den bör vara ungefär 2 kg per 100 kg kroppsvikt varav minst 1,2 kg grovfoder.

Tänk på!

➔ att det krävs mer om hästen fodras med ensilage.

➔ Vattenkoppar med ett dåligt flöde medför ofta vätskebrist, vilket ökar risken för förstoppning och kolik. Justera vattenkoppens eller komplettera med vattenhink om hästen inte kan dricka utan täta uppehåll.

Kolla flödet så här:

Fyll vattenkoppens och håll reglaget nedtryckt under en minut. Det vatten som flödar över samlas upp i en hink för mätning. Flödet bör vara 6-8 liter per minut samt inte pysa, spruta och låta när hästen dricker.

➔ att hästar bör ha fri tillgång till friskt vatten hela dygnet.

2

Hästhållning

JA NEJ

.....
Är hinken upphängd så att hästen har en naturlig drickställning
och på ett sätt så att hästen inte kan fastna?
.....

.....
Uppfyller dricksvattnets kvalitet samma hygieniska krav
som för människan?
.....

.....
Kontrolleras och rengörs krubbor och vattenkoppar/
vattenhinkar dagligen?
.....

Att göra:

2

Hästhållning

CHECKLISTA 2C – Daglig utevistelse

Även om hästen som tamdjur inte längre behöver ströva över stora områden för att söka sin föda har den fortfarande behov av rörelse, socialt umgänge, ljus, frisk luft och omväxling. För många hästar är utevistelsen också ett sätt att bli av med överskottsenergi.

Observera att daglig utevistelse i rasthage inte ersätter den vuxna hästens behov av regelbunden motion. För många hästar i överhull är inte den bästa lösningen mindre foder, utan mera motion.

Kan du besvara följande frågor med JA?

JA NEJ

.....
Sker utevistelsen så att hästens rörelsebehov tillgodoses och sysslolöshet motverkas?
.....

.....
Finns rutiner för invänjning av nya hästar i en flock så att skador undviks?
.....

.....
Har hästarna tillgång till rent vatten i hagen?
.....

.....
Är staketet bra ur hästhållnings- och säkerhetssynpunkt?
.....

.....
Är hagarna utformade så att hästarna inte trampar sönder marken, biter sönder staket och skalar av bark från vuxna träd?
.....

.....
Finns gångar mellan hagarna så hästarna inte kan interagera och fastna i staketet?
.....

.....
Rengörs och sköts rasthagar rutinmässigt i parasitbekämpande syfte?
.....

.....
Vidtas särskilda åtgärder vid halka, insektsangrepp eller extrema väderförhållanden?
.....

.....
Finns rutiner för hantering av haggrindar vid in- och utsläpp?
.....

.....
Finns rutiner beträffande hagvistelse (hagschema)?
.....

.....
Finns regler eller samråd om hästar i grupp får gå skodda bak?
.....

.....
Finns regler eller samråd om hästar i grupp får gå med brodd?
.....

.....
Finns rutiner vid tävlingsdag?
.....

Att göra:

Tips!

➔ För lite och/eller oregelbunden motion kan medföra minskad hållbarhet, överhull samt mag och tarmproblem.

Tänk på!

➔ Det är alltid ett riskmoment att hämta och släppa enskilda hästar i en flock eller att bryta dagliga rutiner.

2

Hästhållning

CHECKLISTA 2D – Förebyggande hälsovård och sjukvård

Bra samarbeten med kunniga veterinärer, hovslagare och annat yrkesfolk som känner verksamheten och stalllets hästar väl, är en viktig friskfaktor.

Se till att veterinären (eller andra personer som hovslagare med flera) kan arbeta på ett smittskyddsmässigt bra sätt. På anläggningar med besöksverksamhet ska det finnas möjlighet till handtvätt med varmt och kallt vatten, flytande tvål, helst torkmöjlighet av engångstyp och handdesinfektion. Möjligheter att rengöra utrustning samt rena ytor att ställa utrustningen på, minskar också risken för smittspridning.

Misstänker du allvarlig smittsam sjukdom som kvarka, hästinfluensa eller virusabort, bör du skyndsamt kontakta veterinär. Rätt skötsel och hästhållningsrutiner, information, god hygien, rengöring och desinfektion kan begränsa smittspridning och bidra till att verksamheten snabbare kommer igång.

Kan du besvara följande frågor med JA?

JA NEJ

Får alla hästar tillräcklig daglig motion?

Finns tillgång till:

- ➔ Diplomerade ridlärare/tränare?
- ➔ Av Jordbruksverket godkända hovslagare?
- ➔ Kunnig konsultation för hästägare i frågor som rör hästkunskap och hästhållning?
- ➔ Veterinärvård inklusive tandvård?

Finns regler och överenskommelser när det gäller vilka externa tränare som får vara verksamma inom anläggningen?

Finns rutin för information till externa tränare beträffande anläggningens säkerhetsregler?

Finns information tillgänglig om vem som tjänstgör i stallen?

Finns rutin för att förhindra smittspridning vid ankomst av nya hästar till stallen?

Finns möjlighet för veterinär, hovslagare med flera att tvätta händerna och utrustning?

Finns möjlighet att isolera hästar vid smittsam sjukdom?

Finns rutiner vid akut skada eller sjukdom på häst?

Upprättas hästkort eller journaler för alla hästar?

Finns stallrutiner för att undvika ofrivillig dopning?

Tas regelbundna träckprov?

Läs mer

om smittsamma sjukdomar och om hur du kan förebygga och minimera smittspridning:

- ➔ ridsport.se
- ➔ sva.se
- ➔ hastsverige.se

Tips!

➔ Om det inte finns möjlighet att ha en särskild medicinbox kan man ha en medicinkruba. Viktigt är då att vara noga med att rengöra och ta bort foderrester som hamnar utanför krubban.

Att göra:

Stallapotek

sax	kompresser
brems	hästplåster
hovkrats	vanligt plåster
termometer	handdukar för omslag
pincett	självhäftande lindor
tejp	stallindor
ögontvättmedel	kylande liniment eller kylkuddar (engångs)
alsollösning eller koksaltlösning	värmande liniment
mjukgörande sårsalva	
zinkpasta	
sårspray	
bomull	
fetvadd	
gasbinda	

2

Hästhållning

CHECKLISTA 2E – Betesgång

Att beta är hästens naturliga sätt att söka sin föda. Så länge hästen håller sitt hull räcker betet. I början av betessäsongen när vallen ger högre avkastning kan man ha fler hästar per hektar än senare. Antalet hästar på betet har också betydelse för parasittrycket.

Genom att dela av en stor hage i mindre bitar kan hästarna växelbeta och vallens uthållighet ökas.

Kan du besvara följande frågor med JA?

JA NEJ

Är hästarna förberedda för betesgång (hovvård - avskoning, avmaskning, övergång från hö till gräs)?

Har hästar som går på bete tillgång till tillräckligt med bete?

Är betet anpassat med hänsyn till hästarnas ras och ålder?

Har hästarna fri tillgång till rent vatten och saltsten?

Är staketet bra ur hästhållnings- och säkerhetssynpunkt?

Är hagarna utformade så att hästarna inte skadar vuxna träd och rotsystem?

Står hästarna under daglig tillsyn?

Finns naturligt eller annat skydd för hästarna som till exempel vindskydd, vid extrema väderförhållanden?

Vidtas särskilda åtgärder vid insektangrepp eller extrema väderförhållanden?

Finns åskskydd på nätanslutet elstängsel?

Upprättas betesplan för att öka betes uthållighet och i parasitbekämpande syfte?

Finns kontaktuppgifter i anslutning till hagar som ligger utom synhåll från stallet?

Finns det möjlighet att behandla skadad häst i anslutning till hagen?

Att göra:

Läs mer

om betesvård, parasitbekämpning och val av avmaskningsmedel på:

→ sva.se

Tips!

Åtgärder för ett bra bete:

- Upprätta en betesplan så att betet räcker länge och hålls så parasitfritt som möjligt.
- Bjud föl och unga hästar det näringsrikaste betet.
- Skilj på sommar- och vinterhagar.
- Avmaska senast tre dagar innan betesutsläpp.
- Slå av rator regelbundet under betessäsongen. Annars brer de ut sig och minskar betesytan.
- Genom att slå sönder spillningen när det är varmt och torrt kan solljuset oskadliggöra parasitäggen.
- Finns inte en ängsharv att tillgå för att sprida ut pillningen så fungerar det också att använda kratta, trätrall eller armeringsmatta.

Tänk på!

- att hastiga växlingar mellan uppställning och bete innebär risker som fång, hovtillväxt, mag- och tarmstörningar.

3

Olyckor och tillbud

CHECKLISTA 3 – Hästrelaterade personskador

Bästa sättet att förebygga olyckor är kunskap och bra rutiner baserade på hästens behov. Om olyckan skulle vara framme är det viktigt att vara förberedd, att det finns en tydlig krisplan och att nyckelpersoner känner till vilka rutiner som gäller.

Vid en eventuell olycka eller tillbud är det viktigt att ta vara på alla erfarenheter. En enskild händelse kan verka obetydlig, men tillsammans kan de bilda mönster och man upptäcker risker och brister som bör åtgärdas. En skriftlig sammanställning av informationen blir ett viktigt underlag till riskinventeringen i verksamheten.

Hjälpen, hjärt-lungräddning (HLR) och att det finns förbandsutrustning tillgänglig är avgörande. Första hjälpen kan vara allt från att ta hand om småsår men även direkt livsuppehållande åtgärder i väntan på ambulans.

Genom Svenska Ridsportförbundets verktyg för incidentrapportering kan vi tillsammans arbeta för en säkrare ridsport och följa vilka incidenttyper som är mest förekommande och agera genom riktade utbildningsinsatser.

Kan du besvara följande frågor med JA?

JA NEJ

.....
Finns det personal i stallet som har HLR utbildning eller annan sjukvårdskompetens?
.....

.....
Har ni sjukvårdsutrustning eller förbandsutrustning att tillgå?
.....

.....
Finns rutin för hantering av olycksfall och tillbud?
.....

.....
Finns rutin för dokumentation av olycksfall och tillbud för extern och intern rapportering?
.....

.....
Finns krisplan upprättad?
.....

.....
Finns hjärtstartare?
.....

Att göra:

Läs mer

→ [om incidentverktyget och rapportera olyckor och tillbud på ridsport.se](#)

→ [Koll på Hjärntrappan? Sex viktiga steg för återhämtning efter hjärnskakning.](#)

Tips!

→ Vid minsta misstanke om ryggskada som smärtor i ryggen och oförmåga att röra fötter och armar får inte den skadade flyttas eller hjälmen tas av.

→ Vid en huvudskada/hjärnskakning är det inte säkert att den skadade själv är medveten om sitt tillstånd utan vill fortsätta rida.

→ Det kan också ta en stund innan symptomen ger sig tillkänna. Vid ridsporttävlingar finns därför en regel som säger att ryttaren blir utesluten och får lämna banan till fots efter en avfallning.

HLR omfattar:

- ✓ Bedömning av läget på olycksplatsen och av den skadades tillstånd för prioritering av åtgärder.
- ✓ Insatser som behövs för att den skadade eller sjuke så snabbt som möjligt ska komma under vård.
- ✓ Livräddande insatser som att ge andningshjälp och hjärt och lungräddning.

Checklistan för egentillsyn vid ridskolor är ett hjälpmedel för att se över och identifiera förbättringsbehov på ridskolan, men den kan också underlätta vid myndighetskontakter. Utgångspunkten i materialet är hästens välbefinnande och en säker anläggning.

